

орієнтованих на активізацію історичної свідомості, деструктивний – маніпулятивних, які розраховані на однібічне пасивне засвоєння світовою спільнотою необхідних правлячим суб'єктам схем поведінки [4, с. 27].

Насамкінець, майбутнє футурологічних досліджень пов'язане не тільки з орієнтацією на побудову соціально-діяльнісних і культурно-трансцендентних перспектив розвитку, але і з формуванням особливого способу мислення, який дозволяє суб'єктові прогнозування визнати реальність майбутнього в сьогоденні і оптимізувати діяльність щодо його здійснення у відповідності з соціальними, історичними та метаісторичними перспективами.

Список використаних джерел

1. Гапоненко Н. В. Форсайт. Теория. Методология. Опыт : монография / Н. В. Гапоненко; РАН, Институт проблем развития науки. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2008. – 238 с.
2. Данова М. О. Методи і модель інформаційної технології вибору пріоритетів науково-технічного розвитку в національних форсайт-дослідженнях: автореф. дис.... канд. техн. наук: 05.13.06 / Данова Марія Олександрівна; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т». – Харків, 2015. – 20 с.
3. Михайлов К. В. Форсайт как метод прогнозирования [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [RL:http://www.naukom.ru/journal/NU/mihaylov.php](http://www.naukom.ru/journal/NU/mihaylov.php). – Название с экрана.
4. Иноземцев В. Л. Постиндустриальное хозяйство и постиндустриальное общество (К проблеме социальных тенденций XXI века) / В. Л. Иноземцев // Общественные науки и современность. – 2001. – № 3. – С. 534.

ТЕРМІНОЛОГІЧНА ЛЕКСИКА ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ ДОКУМЕНТОЗНАВЦІВ

О. М. Тур, к. філол. н. доцент; **О. І. Мізіна**, к. філол. н. доцент
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка, м. Полтава, Україна

Професійна комунікація майбутніх документознавців є інтегральним процесом регламентованого і нерегламентованого спілкування у межах професійної діяльності, який спрямований

на вирішення певних професійних задач і визначає загальний рівень їх професійної компетентності.

Фахова комунікація у будь-якій сфері професійної діяльності людини будується на термінологічній основі. Саме термінологія виступає засобом комунікативної реалізації особистості, індикатором її професійно-комунікативної компетенції. Володіння термінологією, вміння вибирати адекватні мовні засоби є важливою вимогою до майбутніх фахівців-документознавців.

Питання розмежування термінів і загальноновживаних слів остаточно не вирішено. На суттєву відмінність терміна від загальноновживаного слова указує В. Даниленко. Перш за все, термін у своєму однозначному значенні прикріплений до певної сфери його використання; далі, на думку автора, зміст терміна розкривається через дефініцію, тобто шляхом точного, логічного визначення, яке розкриває суттєві термінологічні ознаки певного поняття. Щодо термінологічного словотвору, В. Даниленко відмічає його тяжіння до утворення гнізд найменувань від однієї основи. Тому однією з якостей, яка відрізняє термін від загальноновживаного слова, автор називає його «словотвірну потенцію» [1, с. 40].

Деякі науковці розуміють термін широко, інші – вузько спеціально. Найоптимальнішим вважаємо визначення, запропоноване І. Квітко: «Термін – це слово чи словесний комплекс, що співвідноситься з поняттям певної організованої галузі пізнання (науки, техніки), що вступає у системні відношення з іншими словами та словесними комплексами й утворює разом із ними в кожному окремому випадкові і в певний час замкнену систему, що характеризується високою інформативністю, однозначністю, точністю та експресивною нейтральністю» [2, с. 21].

Лексика, яку вживають спеціалісти сфери документознавства та інформаційної діяльності, як правило, об'єднує три основні категорії: *загальноновживану* (містить одиниці загальнолітературного фонду, не несе спеціального змістового навантаження), *спеціалізовану* (слова і вирази загальнолітературного фонду, які набули термінологічного статусу в результаті семантичної деривації) та *спеціальну* (власне термінологічний апарат сфери документознавства та інформаційної діяльності). Засвоєння спеціальної лексики сфери документознавства та інформаційної діяльності можливе тільки за умови відповідної професійної підготовки.

Вивчення термінологічної системи з навчальною метою є передумовою для забезпечення навчального змісту курсу – відбору, класифікації, граматичної організації лексичного мінімуму, для її методологічної побудови з урахуванням як багатоплановості системи термінів в цілому, так і окремої термінологічної одиниці – одиниці даної системи.

У соціокультурному аспекті професійної комунікативної компетенції спеціаліста галузі документознавства та інформаційної діяльності в умовах багатомовності розкриття національної та інтернаціональної етимології терміну є ефективним засобом формування національно-культурних асоціацій, прийомом культурологічного збагачення студентів – майбутніх фахівців.

Терміни власне українські дають можливість прослідкувати соціальну еволюцію слова, його лексичну багатозначність. Терміни запозичені, інтернаціональні, потребують додаткових коментарів, звернення до спеціальних словників, довідників; вони можуть бути важкими для вимови. Інтернаціональні терміни виконують функцію інтеграторів міжкультурного спілкування, у них закладено міжмовні зв'язки, що виникають під впливом лінгвістичних та екстралінгвістичних чинників. Звернення до семантизації термінів сприяє міцному засвоєнню лексики не тільки у предметному, але й національно-культурному аспектах слова.

Існує достатньо великий реєстр прийомів семантизації термінології. Найоптимальнішими визнають спосіб розкриття значення терміну через дефініції, опис, коментарі.

Найбільш актуальними для системи термінології сфери документознавства та інформаційної діяльності є родо-видові дефініції. Опертя на родо-видові відношення термінів дозволяє розкрити значення ключових видових термінів через родові; систематизувати їх на логіко-семантичному рівні ($P \rightarrow PB \rightarrow B$). Дефініції перерахування застосовують для семантизації тих термінів, які визначаються через окремі компоненти ($A \rightarrow$ це $A_1 + A_2 + A_3 + \dots + A_n$).

Практика навчання мови спеціальності студентів-ментознавців показала, що уточнення значень потребує не тільки спеціальна термінологія, а й загальнонаукова, яку використовують як опору при семантизації.

Значення слова є одночасно мовленнєвим і інтелектуальним феноменом. Саме це й визначає методику засвоєння різноманітних термінів у процесі формування й розвитку професійної

комунікативної компетенції майбутнього фахівця сфери документознавства та інформаційної діяльності.

Технологія методичного впливу в даному випадку повинна забезпечити всебічне мисленнєве опрацювання понятійного знання як розумової домінанти і пункту перетину професійних, лінгвістичних, соціокультурних та інших інтересів, як сукупності понять, ідей, концептів, що належать до когнітивного рівня організації і реалізації особистості в професійному спілкуванні.

Список використаних джерел

1. Даниленко В. П. Язык для специальных целей / В. П. Даниленко // Культура русской речи и эффективность общения. – М. : Наука, 1996. – 441 с.
2. Квитко И. С. Термин в научном документе / И. С. Квитко. – Львов : «Вища школа», 1976. – 127 с.

ДИСКУРСИВНІ ПРАКТИКИ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

*І. С. Товт, к. і. н., доцент; К. Ф. Трохимчук, студентка
Білоцерківський інститут економіки та управління
ВНЗ Університету «Україна», м. Біла Церква, Україна*

Інформаційна епоха відкриває перед людством нові горизонти, проблеми та винаходи. Комунікація та медіа в даному випадку виступають «екзистенційними категоріями», коли кожний член суспільства незалежно від бажання стає частиною глобального процесу обміну інформацією.

Кожен етап в соціокультурному розвитку людства – це особливий стан, коли поєднується накопичений і зафіксований в соціальній пам'яті досвід з неповторним контекстом існуючої зараз реальної соціальної ситуації.

Явище комунікації є об'єктом вивчення багатьох наук – філології, соціології, психології, філософії, політології та ін. Ніхто не сподівається, що з виникненням галузі науки «соціальні комунікації» цей об'єкт мирно перейде з лона тих наук до нової наукової галузі. Спілкування як явище завжди виступало й виступає знаряддям, способом, формою різних процесів, поведінки, що вивчаються багатьма науками [1, с. 98].

Над питаннями дослідження соціальної комунікації працювали такі відомі науковці як Ю. Н. Столяров, А. В. Соколов,